

Betänkandet Barns och ungas läsning - ett ansvar för hela samhället (SOU 2018:57)

Sammanfattning

Regeringskansliet, Kulturdepartementet, har remitterat betänkandet *Barns och ungas läsning - ett ansvar för hela samhället* (SOU 2018:57) till ett antal remissinstanser. Lunds kommun har möjlighet att yttra sig över betänkandet.

Beslutsunderlag

Kommunkontoret tjänsteskrivelse den 10 september 2018, jämte Förslag till yttrande.

Barn- och skolnämndens beslut den 29 augusti 2018, § 126.

Barn- och skolförvaltningens tjänsteskrivelse den 14 augusti 2018.

Barns- och ungas läsning-ett ansvar för hela samhället (SOU 2018:57)

Regeringskansliets, Kulturdepartementet, remiss den 29 juni 2018.

Barnets bästa

Förslagen påverkar barn och barns rätt till en fullgod läsutveckling. Att arbeta för fler vägar att höja läsförmågan och läsintresset hos barn är för barnens bästa, både rätten att ha goda läsupplevelser och att ha möjligheter att delta i ett demokratiskt samhälle på lika villkor.

Ärendet

Regeringen beslutade 22 september 2016 att tillkalla en kommitté i form av en delegation med uppdraget att, inom ramen för satsningen Hela Sverige läser med barnen, samla alla aktörer – skola, kultur och föreningsliv – runt insatser för läsning i och utanför skolan. Syftet med uppdraget är att bidra till att ge alla barn och ungdomar mer likvärdiga förutsättningar för en fullgod läsförmåga och lustfulla läsupplevelser.

Läsning är en grundläggande färdighet och oroande mätresultat över ungas läsförståelse och intresse för läsning har lett till krav på handling från såväl regering som myndigheter. Direktiven är att med

2018-09-10

Diarienummer

KS 2018/0538

utgångspunkt i nationella mål för litteratur- och läsfrämjande samt skolans styrdokument kartlägga och följa utvecklingen på området samt föreslå åtgärder för ökad läsförståelse och läsintresse. Målen är "Att alla i Sverige ska, oavsett bakgrund och med utgångspunkt i vars och ens särskilda förutsättningar, ges möjlighet att utveckla en god läsförmåga och ha tillgång till litteratur av hög kvalitet".

Delegationen, som bland annat består av författare och bibliotekarier, har antagit namnet Läsdelegationen och remissen omfattar de förslag och bedömningar som delegationen lämnar i Läsdelegationens betänkande "Barn- och ungas läsning – ett ansvar för hela samhället" (SOU 2018:57).

Tidig läsutveckling

Delegationen föreslår att förskolans läroplan ska omfatta en strävan efter att utveckla barnens intresse för litteratur och att personal i förskolan i högre utsträckning än i dag ges möjlighet att delta i Skolverkets Läslyftet, samt att Skolverket tar fram stödmaterial över hur man arbetar med litteratur i förskolan.

Vidare föreslås att Kulturrådet långsiktigt kan stödja kommuner som i samverkan med BVC, folkbibliotek och förskolor arbetar med små barns språkutveckling, samt initiera fler kommuner att samverka kring detta.

Skolans ansvar

När det rör skolans ansvarsområde lyfts vikten av att arbeta språkutvecklande, elevens rätt till en fullgod läsförmåga, tidig kartläggning och identifiering av elever med läs- och skrivsvårigheter, adekvata lärverktyg för dessa elever, litteraturdiskussioner tillsammans med eleverna, samt vikten av att lärare fungerar som läsande förebilder för eleverna.

Läslyftet lyfts som ett gott exempel på kompetensutveckling inom läs- och skrivutveckling. Dessa moduler för revideras utifrån forskning och eventuella nya behov i verksamheten. Ett tillägg till Läslyftet kring att skapa läsintresse föreslås, eftersom flera undersökningar visar att elevernas läsintresse sjunker.

Läsdelegationen lyfter vikten av god lärarkompetens inom området läsinlärning, läsutveckling och litteraturundervisning och för fram att skolhuvudmän bör verka för en långsiktigt hållbar kompetens inom området, genom verktyg och kompetensutveckling. En balans mellan digitala texter och traditionellt läsande bör skapas, samt ett fokus på förmågan att tillgodogöra sig längre texter och källkritiskt förhållningssätt.

2018-09-10

Diarienummer

KS 2018/0538

När det rör skolbiblioteken föreslås att Skolinspektionen fokuserar på elevernas tillgång till skolbibliotek inom ramen för sin regelbundna tillsyn, samt att frågan om bemannade skolbibliotek bör utredas. Skolbiblioteken bör regleras på förordningsnivå, åtföljt av allmänna råd från Skolverket.

Fritidshemmens läsinsats föreslås öka genom kompetensutveckling med ett av Skolverket framtaget stödmaterial om hur man i fritidshemmen kan arbeta med språk- och läsutveckling och med generell läsning.

Läsning på lov

Lovaktiviteter bör innehålla olika ingångar till lustfylld läsning. Denna insats bör enligt kommittén finansieras genom ett årligt verksamhetsbidrag för insatser kring läsning på lov.

Bibliotek

Förslag på läsfrämjandelyft för folkbibliotekarier lyfts i betänkandet. Läsfrämjandelyftet bör syfta till kompetensutveckling inom litteraturförmedling och läsfrämjande med särskilt fokus på barn och ungas läsning. Finansieringsform föreslås vara ansökningsbart statsbidrag som så småningom ändras till nationellt läsandelyft för bibliotekarier, statligt ansvar.

Läsande förebilder

Förslag lämnas från Läsdelegationen om att ge studieförbunden i uppdrag att, som en del av det uppdrag Folkbildningsrådet har idag, särskilt fokusera på föräldrar som läsande förebilder. Även Kulturrådet bör få i uppdrag att stärka vuxnas läsning, och i detta arbete utarbeta former för samverkan mellan kommunal och regional nivå.

Uppföljning

När det rör uppföljning ger Läsdelegationen som förslag att som nationell samling kring barns och ungas läsning inrätta ett läsråd, med uppdrag att samla och samordna aktörer och insatser inom kultur, skola civilsamhälle, folkbildning och näringsliv.

Barn- och skolnämndens yttrande

Barn- och skolnämnden ställer sig positiv till de flesta förslag som Läsdelegationen lämnar i sitt betänkande.

Den tidiga insatsen är av central betydelse för barnets hela utveckling. Klyftan i hemmen mellan de som läser och inte läser växer, vilket medför högläsningssluckor. Pedagoger som är kunniga

2018-09-10

Diarienummer

KS 2018/0538

och intresserade förmedlare kan genom förskolans kompensatoriska uppdrag ge alla barn en likvärdighet i att utveckla intresset för litteratur.

Vi ser positivt på att olika aktörer samverkar i syfte att stödja barns språkutveckling. Det sker ett nära samarbete med folkbiblioteket i Lund, regionen och BSF sedan flera år. Ett samarbete med syfte att stödja de barn i behov av extra stöd och stimulans i sin språkutveckling. En satsning på förskolebibliotek pågår i Lund där målet är att samtliga förskolor ska ha ett eget förskolebibliotek. I denna satsning ser vi vinster med den nära kopplingen till folkbibliotekets barnbibliotekarier, som kvalitetssäkrar och inspirerar i urvalet av barnböcker.

Ett språkutvecklande arbetssätt i skolans alla ämnen är viktigt för elevernas möjligheter att delta på ett fullgott sätt i samhället som vuxna. En minskad läsförmåga påverkar hela vårt demokratiska samhälle negativt.

Att inrätta ett läsråd kan vara en god insats, olika yrkeskategorier som arbetar med barns och ungas läsning har ofta likartade styrdokument, och bör inte missa viktiga samverkansvinster.

SOU 2018:17 "Med undervisningsskicklighet i centrum – ett ramverk för lärares och rektorers professionella utveckling" föreslår i sitt slutbetänkande ett professionsprogram för kompetensutveckling av förskollärare och lärare. Professionsprogrammet föreslås innefatta både valbar kompetensutveckling och obligatorisk kompetensutveckling. Kompetens i språkutvecklande arbetssätt och läsfrämjande arbete som en del av professionsprogrammets kompetensutvecklingsinsatser kan vara en möjlig väg att generellt öka förmågan att arbeta språkutvecklande och läsfrämjande i våra olika skolformer.

När det rör förslaget att vidare utreda frågan om bemannade skolbibliotek samt öka styrningen genom bland annat allmänna råd från Skolverket kan detta i förlängningen medföra ökade kostnader för skolorna. Exempelvis har många små skolor deltidsbemanning i skolbiblioteken, några skolor samverkar med folkbibliotek i sitt uppdrag. Att ha ett bemannat skolbibliotek är gynnsamt för barnens läsutveckling, men än viktigare i skolans uppdrag är *hur* skolorna arbetar med litteratur och läsning med eleverna. Det statsbidrag som är sökbart för skolhuvudmän för att utöka bemanningen i skolbiblioteken är kraftigt översökt och hanteringen av statsbidraget är tidskrävande och ger en liten utdelning i förhållande till sökt bidrag. Lund beviljades för läsåret 2018-2019 47% av det ansökta beloppet och bidraget är från början tänkt att täcka hälften av personalkostnaderna enligt en schablon.

2018-09-10

Diarienummer

KS 2018/0538

Kommunkontoret

Kommunkontoret föreslår att kommunstyrelsen översänder barn- och skolnämndens synpunkter som Lunds kommuns remissyttrande till Kulturdepartementet.

Förvaltningens förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslås besluta

att besvara remissen i enlighet med upprättat förslag till yttrande.

Carin Hillåker
Tf kommundirektör

Jesper Jacobsson
Administrativ chef